

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»**

Кафедра перекладу

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувачка кафедри

Висоцька Т.М.

Висоцька
«30» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Лінгвокультурологічні аспекти
комунікації у контексті етикету»**

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація.....	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Рівень вищої освіти.....	Другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма	«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
Статус.....	обов'язкова
Загальний обсяг.....	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю	диференційований залік
Термін викладання.....	2 семестр, 3-4 чверть
Мова викладання.....	англійська, українська

Викладач: доц. Москаленко Н.О.

Пролонговано: на 20__/20__н.р. _____ «__»__20__р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__н.р. _____ «__»__20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

Дніпро
НТУ «ДП»
2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Лінгвокультурологічні аспекти комунікації у контексті етикету» для магістрів освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська спеціальності 035 Філологія. Нац. тех. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. перекладу. Дніпро : НТУ «ДП», 2024. 13 с.

Розробник:

– Москаленко Наталія Олександрівна – доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри перекладу Національного технічного університету «Дніпровська політехніка». Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання, сформовані на основі трансформації очікуваних результатів навчання освітньої програми;
- базові дисципліни;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки студентів до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Погоджено рішенням науково-методичної комісії спеціальності 035 Філологія (протокол № 1 від 30.08.2024).

ЗМІСТ

1. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	4
3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ	4
4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	4
5. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	5
6.1 Шкали.....	6
6.2 Засоби та процедури.....	7
6.3 Критерії.....	8
7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	11
8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	1

1. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Лінгвокультурологічні аспекти комунікації у контексті етикету» - виявити вплив національних ціннісних орієнтацій на сталі етикетні висловлювання, порівняти етикетні елементи дискурсу в просторі різних концептосфер.

2. ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ДРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)
	зміст
ДРН 1	Знати основні принципи етнолінгвістичних напрямів дослідження мови
ДРН 2	Визначати типологію етикетної лексики у контрастивному аспектах
ДРН 3	Визначати зв'язок між культурним кодом та етикетом різних культур
ДРН 4	Визначати домінанти етикетного дискурсу в культурах Заходу й Сходу.
ДРН 5	Перевіряти будь-який усний або письмовий текст на відповідність критеріям етикетного мовленнєвого спілкування

3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна викладається у другому семестрі відповідно до навчального плану. Міждисциплінарні зв'язки: вивчення курсу ґрунтується на знаннях, отриманих з вивчених дисциплін за попереднім рівнем освіти та на першому курсі магістратури.

Назва дисципліни	Здобуті результати навчання
Ф1 Практичний курс основної іноземної (англійської) мови	Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
Ф 6 Порівняльна лексикологія англійської та української мов	Здійснювати порівняльний аналіз комунікативних стратегії у різних культурних просторах

4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Вид навчальних занять	О	Розподіл за формами навчання, години					
		денна		вечірня		заочна	
		аудиторні	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота
лекційні	60	38	22	-	-	6	54
практичні	-			-	-	-	-
лабораторні				-	-	-	-
семінари	60	19	41	-	-	4	56
РАЗОМ	120	57	63		-	10	110

5. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ	60
ДРН 1 ДРН 2 ДРН 3 ДРН 4 ДРН 5	Тема 1. Специфіка вивчення мовних картин світу. Предмет, об'єкт етнолінгвістики. Мова і культура. Взаємозв'язок мови і культури. Мова як складова культури, «культурна пам'ять народу». Етнічна культура. Лінгвоцентризм і антропоцентризм. Взаємозв'язок етнолінгвістики з іншими розділами мовознавства (історією мови, діалектологією, лексикологією, фразеологією, ономастикою, лінгвогеографією, когнітивною лінгвістикою, соціолінгвістикою, теорією міжкультурної комунікації). Міждисциплінарний характер вивчення «мовних картин світу».	8
	Тема 2. Концепти як складники свідомості, носії культурно значущої інформації певного етносу, що формують структуру мовного етикету. Фрагменти мовної картини світу в дослідженнях українських лінгвістів (С. Єрмоленко, В. Жайворонок, В. Калашник, Ю. Карпенко, Л. Лисиченко, В. Манакін, О. Селіванова, В. Скляренко, Н. Слухай (Молотаєва), Н. Сукаленко, О. Тищенко, В. Ужченко). Макро- і мікрополе. Основні тематичні групи: людина, природа, способи вербалізації концептів.	7
	Тема 3. Національно-культурний компонент семантики етикетного українського мовлення. Тематичні групи етикетної лексики. Способи перекладу етикетних висловлювань.	7
	Тема 4. Домінанти етикетної комунікації в Британії.	7
	Тема 5. Домінанти етикетної комунікації в США	7
	Тема 6. Домінанти етикетної комунікації в Японії	6
	Тема 7. Домінанти етикетної комунікації в Німеччині	6
	Тема 8. Домінанти етикетної комунікації в арабських країнах	6
	Тема 9. Типи культур та міжкультурні стилі комунікації.	6

	СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ	60
ДРН 1 ДРН 2 ДРН 3 ДРН 4 ДРН 5	Тема 1. Становлення традиції вітання у культурах світу. Домінуючі лінгвістичні елементи вітання та їхній зв'язок з етноментальністю.	10
	Тема 2. Становлення традиції вибачення у культурах світу. Домінуючі лінгвістичні елементи вибачення та їхній зв'язок з етноментальністю	10
	Тема 3. Лінгвістичні домінанти сучасного ділового етикету в контрастивному аспекті	10
	Тема 4. Сучасний етикетний принцип неконтактної комунікації	10
	Тема 5. Національна специфіка етичного мовлення між незнайомими людьми.	10
	Тема 6. Невербальні складові етичного мовлення в культурах світу.	10
	Всього	120

6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень студентів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання студента за дисципліною.

6.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок здобувачів вищої освіти різних закладів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре/Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

6.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності та автономії студента за вимогами НРК до 7го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Студент під час контрольних заходів має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються студентам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностик и	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів; виконання ККР під час екзамену
практичні	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдань під час практичних занять		

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного завдання. Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком складовим опису кваліфікаційного рівня за НРК, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі студента шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу

на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожної складової опису кваліфікаційного рівня НРК.

6.3 Критерії

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерію використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O/ = 100 a/m,$$

де a - число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m - загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для магістерського рівня вищої освіти (подано нижче).

Загальні критерії досягнення результатів навчання для 7-го кваліфікаційного рівня за НРК

	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
Знання		
– спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: – спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень; – критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	95-100
	Відповідь містить не грубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64

	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Рівень знань незадовільний	<60
Уміння/навички		
– спеціалізовані уміння/навички розв’язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур; – здатність інтегрувати знання та розв’язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах; – здатність розв’язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Відповідь характеризує уміння: – виявляти проблеми; – формулювати гіпотези; – розв’язувати проблеми; – оновлювати знання; – інтегрувати знання; – провадити інноваційну діяльність; – провадити наукову діяльність	95-100
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з не грубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	Рівень умінь/навичок незадовільний	<60
Комунікація		
– зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Зрозумілість відповіді (доповіді). <i>Мова:</i> – правильна; – чиста; – ясна; – точна; – логічна; – виразна; – лаконічна. <i>Комунікаційна стратегія:</i> – послідовний і несуперечливий розвиток думки; – наявність логічних власних суджень; – доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; – правильна структура відповіді (доповіді); – правильність відповідей на запитання;	95-100

	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	– доречна техніка відповідей на запитання; – здатність робити висновки та формулювати пропозиції; – використання іноземних мов у професійній діяльності	
	Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	90-94
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
<i>Відповідальність і автономія</i>		
– управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів; – відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів; – здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії	Відмінне володіння компетенціями: – використання принципів та методів організації діяльності команди; – ефективний розподіл повноважень в структурі команди; – підтримка врівноважених стосунків з членами команди (відповідальність за взаємовідносини); – стресовитривалість; – саморегуляція; – трудова активність в екстремальних ситуаціях; – високий рівень особистого ставлення до справи; – володіння всіма видами навчальної діяльності; – належний рівень фундаментальних знань; – належний рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок	95-100
	Упевнене володіння компетенціями відповідальності і автономії з незначними хибами	90-94
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано дві вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано три вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями відповідальності і	74-79

	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	автономії (не реалізовано чотири вимоги)	
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано п'ять вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано шість вимог)	65-69
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (рівень фрагментарний)	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Технічні засоби навчання.
2. Дистанційна платформа MOODLE, MS Teams

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова

1. Андрійченко Ж. О., Близнюк Т. П., Майстренко О. В. Digital етикет та комунікації: тенденції та вимоги сьогодення. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 34. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27642>
2. Baker W. and Ishikawa T. Transcultural Communication through Global Englishes. Abingdon: Routledge, 2021. 390 p.
3. Ilie O.-A. The Intercultural Competence. Developing Effective Intercultural Communication Skills. Sciendo. 2019. P. 264–268. URL: https://www.researchgate.net/publication/334677436_The_Intercultural_Competence_Developing_Effective_Intercultural_Communication_Skills
4. Koleski E. Intercultural Communication in Management – Needed Skills for Effective Intercultural Communication of Macedonian Managers. Master's Thesis. University American College Skopje, 2021. 166 p.
5. Moran Panero S. Global Languages and Lingua Franca Communication. In The Routledge Handbook of English as a Lingua Franca, edited by J. Jenkins W. Baker and M. Dewey. Abingdon: Routledge, 2018. P. 556–569.
6. Zhu H. Exploring Intercultural Communication: Language in Action. 2nd ed. Abingdon: Routledge, 2019. 304 p.
7. Byram M., & Wagner M. Making a difference: Language teaching for intercultural and international dialogue. Foreign Language Annals. 2018. 51. P. 140–151. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/flan.12319>
8. Koval N., Kushka B., Nagachevska O., Smaglii V. & Uhryn L. Changing Nature of English Tourism Discourse: A Linguistic Approach. Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on Communication and Language in Virtual Spaces. 2023. P. 215–225. URL: <https://awej.org/wp-content/uploads/2023/01/17.pdf>

Додаткова

1. Красніцька Г. М. Національні особливості ділового етикету в європейських країнах. Гілея: науковий вісник. 2020. Вип. 117. С. 260–262.
2. Матузкова О. П. Лінгвокультура та переклад : моногр. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. 226 с.
3. Leleka T. O. LINGUISTIC AND CULTURAL ASPECTS OF ENGLISH-SPEAKING COMMUNICATION . Наукові записки. Серія: Філологічні науки. Випуск 1 (212), 2025. С.17-22. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-212-2>
4. McConachy T., Golubeva I., and Wagner M. Intercultural Learning in Language Education and Beyond: Evolving Concepts, Perspectives and Practices. Bristol: Multilingual Matters, 2022. 392 p.
5. Romanovska L., Kravchyna T., Nagachevska O. Personal Reflection Personal Reflection Development as Means of Forming Culture of Scientific Text Perception by Humanitarians BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience. 2020. 11(4)..118–131. URL: <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/brain/article/view/3584>

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Лінгвокультурологічні аспекти комунікації у контексті етикету »
для магістрів освітньо-професійної програми
«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
зі спеціальності 035 Філологія

Розробник:
Москаленко Наталія Олександрівна

У редакції автора

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19